

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

Чорноморський національний університет імені Петра Могили

Факультет політичних наук
Кафедра соціології та політології

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Перший проректор

Котляр Ю. В.

«03» 11 2022 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

КРОС-КУЛЬТУРНІ КОМУНІКАЦІЇ

Спеціальність 032 Історія та археологія

Розробники	Бондарець Б.Б.	
	Фесенко А.М.	
В.о. завідувача кафедри розробника	Броннікова Л.В.	
Завідувач кафедри спеціальності 032 Історія та археологія	Міронова І.С.	
Гарант освітньої програми спеціальності 032 Історія та археологія	Підберезних І.Є.	
Декан факультету політичних наук	Хмель А.О.	
Начальник НМВ	Шкірчак С.І.	

Миколаїв – 2022 р.

Розділ 1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показника	Характеристика дисципліни	
Найменування дисципліни	Крос-культурні комунікації	
Галузь знань	03 Гуманітарні науки	
Спеціальність	032 Історія та археологія	
Освітня програма	Історія та археологія	
Рівень вищої освіти	Другий (магістерський)	
Статус дисципліни	Вибіркова	
Курс навчання	5	
Навчальний рік	2022-2023 н.р.	
Номер(и) семестрів	Денна форма	Заочна форма
	10	-
Загальна кількість кредитів ЄКТС / годин	5,5 кредитів/165 годин	
Структура курсу – лекції – семінарські заняття (практичні, лабораторні, півгрупові) – години самостійної роботи студентів	Денна форма	Заочна форма
	18	-
	36	-
	111	-
Відсоток аудиторного навантаження	33 %	
Мова викладання	українська	
Форма підсумкового контролю	залік	

Розділ 2. Мета, завдання та результати вивчення дисципліни

“Крос-культурні комунікації” – вибіркова дисципліна, що вивчається студентами-істориками в межах відповідного навчального плану.

Мета курсу – Надання знань щодо правил спілкування з представниками різних культур, формування крос-культурного підходу до ведення наукової та дослідницької діяльності в сучасних умовах глобалізації з метою підвищення ефективності роботи в мультикультурних організаціях і застосування отриманих знань на практиці. Навчальна програма спрямована на формування навичок, умінь та здатності до інтерпретації конкретних проявів комунікативної поведінки в різних ділових культурах.

Завдання навчальної дисципліни. В результаті вивчення дисципліни «Крос-культурні комунікації» студенти мають **знати**:

- новітні форми соціальних комунікацій глобального змісту;
- напрямки розвитку сучасної соціології та зміст основних сучасних теорій крос-культурного менеджменту;
- головні принципи аналізу новітніх форм соціальних комунікацій глобального змісту;
- основні принципи управління крос-культурними комунікаціями й шляхами подолання бар'єрів.
- сучасні форми соціальних комунікацій, їх функціональних можливостей, тенденцій розвитку та впливу на життєві практики сучасної людини.

Спеціальні (фахові, предметні) компетентності (СК)	СК06	Здатність здійснювати експертний аналіз в предметній області.
	СК08	Здатність працювати в міжнародному контексті і реалізовувати спільні проекти у сфері історії та/або археології з європейськими євроатлантичними інституціями.

В результаті вивчення дисципліни «Крос-культурні комунікації» студенти мають **вміти**:

Програмні результати навчання (ПР)	ПР03	Розробляти й реалізовувати історичні та міждисциплінарні проекти з урахуванням сучасних методологічних підходів.
	ПР07	Зрозуміло і недвозначно доносити власні знання, висновки та аргументацію з питань історії та/або археології до фахівців і нефахівців, зокрема до осіб, які навчаються.

Розділ 3. Програма навчальної дисципліни

№	Теми	Лекції	Практичні (семінарські)	Самостійна робота
1	Природа і культура. Біологічне та культурне в людині	2	4	12
2	Ранні форми культури	2	4	12
3	Культура стародавнього Сходу	2	4	12
4	Антична культура. Культура стародавньої Греції та Стародавнього Риму	2	4	12
5	Культура Середньовіччя та Відродження	2	4	12
6	Культура Візантії	2	4	12
7	Реформація і становлення культури Нового Часу	2	4	13
8	Культура доби Просвітництва. Західноєвропейська культура XIX ст.	2	4	13
9	Сучасна світова культура (XX–XXI ст.): тенденції та перспективи розвитку	2	4	13
Всього за курсом		18	36	111

Розділ 4. Структура навчальної дисципліни

4.1. План лекційних занять

№	Кількість годин	Тема лекції	Ключові питання, які розглядаються
1	2	Природа і культура. Біологічне та культурне в людині	Співвідношення природного і культурного в людині та в суспільстві. Людина як продукт біологічної та культурної еволюції. Культура - основа гармонізації суперечностей між людиною і природою.
2	2	Ранні форми культури	Культура збирання і полювання в доісторичний період. Неолітична революція й культура раннього

			землеробства. Теорія “осьвого часу” К. Ясперса.
3	2	Культура стародавнього Сходу	Культура Месопотамії. Культура Стародавнього Єгипту. Культура Стародавньої Індії. Культура Стародавнього Китаю.
4	2	Антична культура. Культура стародавньої Греції та Стародавнього Риму	Егейська, або кріто-мікенська культура. Культура Греції архаїчного періоду. Грецька культура періоду класики. Культура Греції періоду еллінізму. Культура раннього Риму. Культура епохи республіки. Культура епохи імперії. Виникнення християнства.
5	2	Культура Середньовіччя та Відродження	Історичні передумови формування середньовічної культури. Характерні риси культури раннього Середньовіччя. Культура Європи IX–XIII століть. Історичні передумови становлення культури Відродження. Гуманізм як ідеологія Відродження. Особливості художнього осмислення дійсності: поезія, проза, драматургія.
6	2	Культура Візантії	Візантія в історії світової культури. Філософська думка. Література. Освіта. Музика. Образотворче мистецтво й архітектура.
7	2	Реформація і становлення культури Нового Часу	Соціально-економічні й політичні витоки Реформації. Ідейний зміст. Реформація та німецький гуманізм. Біблія як ідейне джерело Реформації. Реформація та засади новоевропейської ментальності. Мистецтво доби Реформації.
8	2	Культура доби Просвітництва. Західноєвропейська культура XIX ст.	Витоки та основні засади Просвітництва. Ідеї Руссо — знамення часу. Велика французька революція. Тенденції розвитку мистецтва. Ідеї Просвітництва в літературі. Культура Європи в першій половині XIX століття. Німецька філософія першої половини XIX століття як загальноєвропейське надбання. Культура Європи у другій половині XIX століття. Розвиток

			художньої культури Європи XIX століття: від романтизму до реалізму. Інтеграційні процеси в європейській культурі другої половини XIX століття.
9	2	Сучасна світова культура (XX-XXI ст.): тенденції та перспективи розвитку	Основні тенденції розвитку культури в XX-XXI ст. Феномен масової культури. Глобалізація та міжкультурна комунікація. Концепт “толерантності” і його вплив на світову культуру. Культура та суспільство споживання. Крос-культурні комунікації в XXI столітті.

4.2. План семінарських занять

№	Кількість годин	Тема семінарського заняття	Ключові питання, які розглядаються
1	4	Природа і культура. Біологічне та культурне в людині	1. Співвідношення природного і культурного в людині та в суспільстві. 2. Людина як продукт біологічної та культурної еволюції. 3. Культура - основа гармонізації суперечностей між людиною і природою.
2	4	Ранні форми культури	1. Культура збирання і полювання в доісторичний період. 2. Неолітична революція й культура раннього землеробства. 3. Теорія “осьвого часу” К. Ясперса.
3	4	Культура стародавнього Сходу	1. Культура Месопотамії. 2. Культура Стародавнього Єгипту. 3. Культура Стародавньої Індії. 4. Культура Стародавнього Китаю.
4	4	Антична культура. Культура стародавньої Греції та Стародавнього Риму	1. Егейська, або кріто-мікенська культура. 2. Культура Греції архаїчного періоду. 3. Грецька культура періоду класики. 4. Культура Греції періоду еллінізму. 5. Культура раннього Риму. 6. Культура епохи республіки. 7. Культура епохи імперії.

			Виникнення християнства.
5	4	Культура Середньовіччя та Відродження	<ol style="list-style-type: none"> 1. Історичні передумови формування середньовічної культури. 2. Характерні риси культури раннього Середньовіччя. 3. Культура Європи IX–XIII століть. 4. Історичні передумови становлення культури Відродження. 5. Гуманізм як ідеологія Відродження. 6. Особливості художнього осмислення дійсності: поезія, проза, драматургія.
6	4	Культура Візантії	<ol style="list-style-type: none"> 1. Візантія в історії світової культури. 2. Філософська думка. 3. Література. 4. Освіта. 5. Музика. 6. Образотворче мистецтво й архітектура.
7	4	Реформація і становлення культури Нового Часу	<ol style="list-style-type: none"> 1. Соціально-економічні й політичні витоки Реформації. 2. Ідейний зміст Реформації. 3. Реформація та німецький гуманізм. 4. Біблія як ідейне джерело Реформації. 5. Реформація та засади новоевропейської ментальності. 6. Мистецтво доби Реформації.
8	4	Культура доби Просвітництва. Західноєвропейська культура XIX ст.	<ol style="list-style-type: none"> 1. Витоки та основні засади Просвітництва. 2. Ідеї Ж.-Ж. Руссо та їх вплив на Велику французьку революцію. 3. Велика французька революція. 4. Тенденції розвитку мистецтва в добу Просвітництва. 5. Ідеї Просвітництва в літературі. 6. Культура Європи в першій половині XIX століття. 7. Німецька філософія першої половини XIX століття як загальноєвропейське надбання. 8. Культура Європи у другій половині XIX століття. 9. Розвиток художньої культури Європи XIX століття: від романтизму до реалізму.

			10. Інтеграційні процеси в європейській культурі другої половини XIX століття.
9	4	Сучасна світова культура (XX-XXI ст.): тенденції та перспективи розвитку	1. Основні тенденції розвитку культури в XX-XXI ст. 2. Феномен масової культури. 3. Глобалізація та міжкультурна комунікація. 4. Концепт “толерантності” і його вплив на світову культуру. 5. Культура та суспільство споживання. 6. Крос-культурні комунікації в XXI столітті.

4.3. Завдання для самостійної роботи

4.3.1. Теми та типовий план творчої самостійної роботи

1. Есе на тему «Співвідношення культурного та природного в людині: онтологічний аспект»
2. Практична робота-1: Складання хронологічної таблиці “Історія світової культури”
3. Практична робота-2: Конспект першоджерела «Вестмінстерське сповідання віри» (1647)

Вимоги до есе та практичних робіт:

- Опрацювання наукової літератури та подання її списку, складеному з реально існуючих та доступних джерел
- Самостійність вступу, структурування матеріалу, висновків, коментарів, посилання на цитати, фактологічний матеріал
- Уміння захистити роботу, принципи її виконання, результати у разі вимоги викладача
- Охайне оформлення: титульна сторінка, вирівнювання тексту, пробіли, кегль, інтервал, абзаци, чистові аркуші тощо

5. Питання до заліку

1. Співвідношення природного і культурного в людині та в суспільстві.
2. Людина як продукт біологічної та культурної еволюції.
3. Культура - основа гармонізації суперечностей між людиною і природою.
4. Культура збирання і полювання в доісторичний період.
5. Неолітична революція й культура раннього землеробства.
6. Теорія “осьвого часу” К. Ясперса.

7. Культура Месопотамії.
8. Культура Стародавнього Єгипту.
9. Культура Стародавньої Індії.
10. Культура Стародавнього Китаю.
11. Егейська, або кріто-мікенська культура.
12. Культура Греції архаїчного періоду.
13. Грецька культура періоду класики.
14. Культура Греції періоду еллінізму.
15. Культура раннього Риму.
16. Культура епохи республіки.
17. Культура епохи імперії. Виникнення християнства.
18. Історичні передумови формування середньовічної культури.
19. Характерні риси культури раннього Середньовіччя.
20. Культура Європи IX–XIII століть.
21. Історичні передумови становлення культури Відродження.
22. Гуманізм як ідеологія Відродження.
23. Особливості художнього осмислення дійсності: поезія, проза, драматургія.
24. Візантія в історії світової культури.
25. Соціально-економічні й політичні витоки Реформації.
26. Ідейний зміст Реформації.
27. Реформація та німецький гуманізм.
28. Біблія як ідейне джерело Реформації.
29. Реформація та засади новоєвропейської ментальності.
30. Мистецтво доби Реформації.
31. Витоки та основні засади Просвітництва.
32. Ідеї Ж.-Ж. Руссо та їх вплив на Велику французьку революцію.
33. Велика французька революція.
34. Тенденції розвитку мистецтва в добу Просвітництва.
35. Основні тенденції розвитку культури в XX-XXI ст.
36. Концепт “толерантності” і його вплив на світову культуру.
37. Культура Європи у другій половині XIX століття.
38. Глобалізація та міжкультурна комунікація.
39. Культура та суспільство споживання.
40. Крос-культурні комунікації в XXI столітті.

Зразок «нульового» варіанту залікового білету

ЗАЛІКОВИЙ БІЛЕТ № 0

Чорноморський національний університет ім. П. Могили

Рівень вищої освіти – перший (бакалаврський)

Галузь знань: 05 «Соціальні та поведінкові науки»

Спеціальність 052 «Політологія»; 054 «Соціологія»

Навчальна дисципліна

КРОС-КУЛЬТУРНІ КОМУНІКАЦІЇ

Білет № 0

1. Співвідношення природного і культурного в людині та в суспільстві (15 балів).
2. Основні тенденції розвитку культури в ХХ-ХХІ ст. (15 балів).

Затверджено на засіданні кафедри соціології та політології Протокол № ___ від «___» 20__ року.

Завідувач кафедри
Екзаменатор

Лариса БРОННІКОВА
Богдан БОНДАРЕЦЬ

6. Критерії оцінювання та засоби діагностики результатів навчання

6.1. Система оцінювання роботи студентів

Контроль рівня засвоєння навчального матеріалу здійснюється шляхом перевірки знань студентів на сесійному заліку.

У відповідності до Положення про систему рейтингової оцінки знань студентів при вивченні дисципліни застосовується наступна система оцінювання роботи студентів:

Назва заходу	Термін проведення	Кількість заходів	Кількість балів за 1 захід	Разом
Опитування та доповіді на семінарських заняттях	Протягом семестру	8	5	40
Есе на тему «Співвідношення культурного та природного в людині: онтологічний аспект»	Протягом семестру	1	10	10
Практичні роботи	Протягом семестру	2	10	20
Залік				30
Загалом				100

Опитування на групових заняттях – форма контролю, яка дозволяє оцінити вміння студентів самостійно опрацьовувати матеріал та викладати його, відповідати на запитання викладача та колег. Максимальна оцінка за відповідь на семінарському занятті – 5 балів. Критеріями для оцінювання виступають:

Оцінка 5 балів ставиться за умови, якщо студент вільно володіє знаннями й уміннями, визначеними програмою курсу; правильно і в достатній кількості добирає необхідні для відповіді факти; висловлює власне ставлення до навчального матеріалу.

Оцінка 4 балів може бути поставлена студенту, який має незначні ускладнення при використанні знань і умінь, визначених програмою з курсу, при доборі фактів припускається незначних помилок; висловлює власне ставлення, але в аргументації зустрічаються окремі неточності.

Оцінка 2-3 бали ставиться у випадку, коли студент порушує логіку викладу навчального матеріалу; неналежно здійснює аргументацію власної позиції, припускається помилок у висновках.

Оцінка 0-1 бали ставиться в разі незнання більшої частини матеріалу, відсутності будь-якої логіки викладу фактичного матеріалу, відсутності практичних умінь й навичок роботи.

Критерії оцінювання есе та практичних робіт:

- 0 балів – робота не виконана.
- 4-5 балів – робота лише частково розкриває обрану тему, суттєво бракує інформаційного насичення, не дотримана логіка викладу матеріалу.
- 6-8 балів – робота має зауваження щодо інформаційного насичення та логіки побудови матеріалу, а також до оформлення.
- 10 балів – робота змістовна, логічно структурована, повністю висвітлює обрану тему та належним чином оформлена.

8. Рекомендовані джерела інформації

1. Верховод Л. І. Соціологія культури та міжкультурна комунікація : навч.-метод. посіб. для студ. ден. та заочн. форми навч. спец. «Соціологія» / Держ. закл. «Луган. нац. ун-т імені Тараса Шевченка». Старобільськ: Вид-во ДЗ «ЛНУ імені Тараса Шевченка», 2018. 263 с.
2. Головаха Є., Горбачик А., Паніна Н. Україна та Європа: результати міжнародного порівняльного соціологічного дослідження. Київ: Інститут соціології НАН України, 2006. 142 с.
3. Почепцов Г.Г. Теорія комунікації. К.:ВЦ «Київський університет», 1999. 308 с.
4. Слющинський Б. В. Соціологія міжкультурної комунікації як спеціальна соціологічна теорія: перспективи та можливості статусного визначення // Вісник Харківського національного університету ім. В. Н. Каразіна. Х., 1995. 17 випуск.

5. Стегній О. Г. Методологічні складності крос-культурних досліджень // Український соціум. 2013. № 2(45) С.99–111.
6. Структурні виміри сучасного українського суспільства : навч. посіб. / за ред. С. Макеєва. К., 2006. 372 с.
7. Юрій М. Соціологія культури : навч. посібник. Київ : Кондор, 2006. 302 с.

8.1. Інформаційні ресурси в Інтернеті

1. www.useps.org – офіційний сайт українського центру економічних та політичних досліджень ім. Разумкова (представлені результати досліджень, діаграми, кількісні показники, наводяться дані порівняльних досліджень).
2. www.sociology.kharkov.ua – SociologyHall, сайт соціологічного факультету ХНУ ім. В. Н. Каразіна.
3. <http://www.socium.info/library.html> – бібліотека соціологічної літератури.
4. www.uceps.com.ua/ukr/all/sociology (Архів соціологічних даних Українського центру економічних і політичних досліджень імені Олександра Разумкова, м. Київ).
5. www.ukrstat.gov.ua (Статистичні матеріали Держкомстату України).